

Skaperverkets dag
17. juni 2018
Flottorp gruver, Gullsmedberget
Markus 6, 35 – 44

Vi feirer skaperverkets dag, og vi er ute i Guds frie natur. Men det er ikke bare natur her. Menneskene har satt sine tydelige spor her. Flottorp gruver er et kulturminne. Vi se spor etter en kultur som var. Murer, gruveganger, steinfyllinger.

Natur – det er det skapte. Guds verk. Kultur – det er det som er lagt. Menneskenes verk.

Kultur er menneskenes oppdrag. I teksten fra 1. Mosebok hørte vi to oppgaver som menneskene fikk i Edens hage: Vi skulle dyrke hagen og vi skulle passe på den. Dyrke og passe på.

Dyrke – det er på latin cultura. En tar i bruk råstoffet, Guds skaperverk, og en gjør noe med det, til beste for menneskene. Bearbeiding av natur, det er kultur.

Her inne var det gruvedrift i tre år, for 100 år siden. Det blei utvunnet molybden, som det var stor etterspørsel etter.

På ei side på internett jeg fant står det var det opp til 165 menn som arbeidet her. Firmaet var altså på størrelse med Konsmo fabrikk. Mange av disse arbeiderene hadde sikkert familie. Gruvedriften sørget altså for at mange menneskene fikk et livsgrunnlag. I tillegg måtte jo gruvedriften ha store ringvirkninger i bygda. En stor bedrift har behov for varer og tjenester som nærmiljøet kan levere. Så Flottorp Gruver må ha vært til velsignelse for mange.

Men så var det det de produserte, da. Molybden. Atomnummer 42. Et transisjonsmetall, hva nå det måtte være. Molybden kan brukes i stållegering. Iblanding av molybden gjør at stålet får høyere smeltepunkt, og det blir mer robust. Under første verdenskrig var molybden svært etterspurt fordi det kunne brukes i panservogner.

Så var det ikke bare velsignelse likevel. Her lokalt ble det velstand, i samsvar med Søren Schives spådom. Lenger sør i Europa ble det bare elendighet. Krigen førte til død og sorg og smerte.

Heldigvis tok krigen slutt, i 1918. Året etterpå ble det slutt her også. Etterspørselen etter molybden sank som en stein, og AS Undalens Molybdengruver gikk konkurs.

Jeg husker godt at Superkonstruksjon gikk konkurs, i 1978. Etter konkursen sto det igjen fabrikkbygning og maskiner og erfarne medarbeidere. Snart var Kongsmo fabrikk etablert, for det var jo fortsatt behov for hus. Det blei fortsatt virksomhet.

Her på Øvre Flottorp blei det ikke fortsatt gruvedrift. Det var ikke lenger behov for så store mengder molybden. Molybden kan også brukes i skismøring, men det blir ikke det store volumet av det.

Noe var igjen etter gruvedriften. Direktørboligen blei til et hotell. Tungefoss kraftverk var bygd. Ei brakke som sto her blei til folkets hus i Eiken. Ei anna brakke ble bedehus på Sveindal. Men det var bare smuler i forhold til 165 arbeidsplasser.

AS Undalens Molybdengruver er et eksempel på kultur, det som menneskene lager til. Vi har gode hensikter. Vi får ting til å skje. Det som skjer, er både godt og vondt. Og vi vet ikke hvor lenge det varer.

Vi ville så gjerne gjøre det som bare er bra, at det ikke skulle være negative konsekvenser av det vi foretar oss. At det vi får til, skal være varige, gode verdier.

Heldigvis blir det mest så. Det er min frimodige påstand. Våre hendes gjerninger fører verden framover. Men det som er godt, kan også brukes til det vonde. Hardt stål kan brukes til å bygge landet. Det kan også brukes til panservogner.

Jesus tar også i bruk et naturprodukt for å lage til noe. Han er ute i ødemarka sammen med 5000 menn, foruten kvinner og barn. Råstoffet er to fisker og fem brød. Ut av det blir 5000 familier mette.

Jeg vil tro at det ikke var noen negative konsekvenser av dette her. Alle fikk, alle ble mette, ingen ble misunnelige. Når Jesus iverksetter produksjon, så fører det bare til det gode.

Men: Han var avhengig av hjelpere. Læresveinane delte ut. Uten at de hadde utgjort distribusjonsapparatet, så hadde ikke folket blitt metta. Jesus trengte folk.

De 5000 familiene i ødemarka hadde vært uomtenksomme. De hadde gitt seg i veg uten å tenke på niste. Men Jesus ordnet opp.

I vår tid er det ikke 5000, men mangfoldige millioner mennesker som sulter. De har ikke vært uomtenksomme. De har bare vært så uheldige at de er blitt født inn i nød.

Her er det et bokstavelig talt skrikende behov for Jesus til å ordne opp. Hvorfor gjør han ikke det, han som kan, han som er allmektig?

Vi er 7,5 milliarder mennesker på jord. Det er mat nok til alle, hvis vi bare klarer å fordele. Jesus har gjort sin bit. Nå må dagens læresveiner dele ut. Nå må vi ta ansvar. Men dessverre tar vi i den rike delen av verden mer enn vår del. Så blir det lite til noen og ingenting til andre.

Gud har overlatt denne jorda til menneskene, på deling. Vi skal dyrke Guds jord, sammen. Dessverre lykkes vi bare delvis.

Vi har fått et oppdrag til. Vi skal passe på. Der lykkes vi også delvis. Klima forandrer seg. Verden blir våtere, villere, varmere. Vi vet ikke hvor dette fører hen.

Å ta vare på naturen, er ikke en verdi blant mange verdier som vi må vurdere opp mot hverandre. Vi trenger arbeidsplasser, vi ønsker velstand og høyt forbruk. Men det er ikke verdier som kan prioriteres foran en sunn og rein natur. Den har Gud gitt oss i oppgave å passe på. Når Thor Anders (dåpsbarnet) blir en gammel mann, da skal han få leve i en verden med frisk natur. Det må vår generasjon sørge for.

Hvis ikke verden er sunn og rein, da er det ikke noe grunnlag for arbeid og velstand. Vi lever av jorda, vi er en del av skaperverket. Det er vår plikt å ta

vare på det. Gjør vi ikke det, så vil insektene overta jorda. Det virker som om de er godt i gang.

Det er grådigheten som er problemet. Grådigheten gjør at vi ikke klarer å fordele det som kulturen frambringer. Grådigheten gjør at vi ikke klarer å ta vare på naturen. Vi er blitt narra til å tro at det gode livet består i å få mer og mer.

Det gode livet, det er å leve i samsvar med det Gud har skapt oss til. Å leve i tro på han som har skapt oss i sitt bilde, å leve i fellesskap med andre mennesker, å leve som en del av den naturen Gud har skapt, det er det gode livet.

Når vi har nok, trenger vi ikke mer. Hvis vi da arbeider energisk videre for å fylle låvene og kontoene våre, da blir livet et stadig jag etter mer. Da blir en aldri fornøyd. Da forsvinner Gud og medmennesker og naturen ut av synsfeltet. Da blir en seg selv nok.

Det kristen budskapet er lov og evangelium. I dag er det blitt fryktelig mye lov. Finner vi ikke noe evangelium på Gullsmedberget?

Jo, der hvor menneskene driver og kultiverer, og det de gjør ikke går slik som tenkt, der tar Guds skapermakt over. Etter første verdenskrig gikk AS Undalens Molybdengruver konkurs. Så skjedde det ikke noe særlig her oppe. Naturen tok over. Plassen grodde igjen. For noen år siden ble det hogd her slik at det gamle kulturminnet ble godt synlig. Vi ser stubbene etter hogsten i dag.

Kulturarbeidet, det må hele tida drives. Når vi slutter å drive kultur, da overtar naturen.

Guds skapermakt er intakt. Han tar over. En dag skal Gud skape på nytt. En dag skal vi slippe å dyrke og passe på. Da gjør Gud alt nytt.

Jesus demonstrerte det. Da 5000 familier hadde rotet det til – ungene var sikkert trøtte og sultne og grinete – da gir Jesus dem det de trenger.

Når vi roter det til, da gir han oss det vi trenger. Gud lar oss få starte på nytt, om igjen og om igjen. En dag blir alt nytt.